

Tejjes
kozottatottsággal
anácscost
keresünk,
vetkezeti ipar"
jeligére
kiadóba

NEK
YSÉGE

ező

snél.
szal biztosítjuk

ERE
tunk

ó Vállalat
DÜSZOBOSZLÓ

E
L
A
D
Á
S

DELTSÉGE,

RES
matematikus
rogramozói,
sörökbe,
meltetésére

LALAT

ndít

KÉSZÜLŐ
CSŐ
YSZINI
TÁSÁRA.

nap
ember 16.
előnyös,
agon felüli

T:
yi csoport
rt.

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

**HAJDÚ-
BIHARI**

XXXVIII. ÉVFOLYAM
248. SZÁM

ÁRA: 1,40 FORINT

1981. X. 22.
CSÜTÖRTÖK

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Tanácsadás, műszaki, gazdasági segítség

A szarvasmarha-tenyésztő közös vállalat munkájáról

Tíz évvel ezelőtt alakult meg a Taurina Szarvasmarha-tenyésztő Közös Vállalat. Alapvető feladata, hogy a népgazdaság által a szarvasmarha-tenyésztés elé kitűzött tervekkel maradéktalanul végrehajtsa. A vállalatnak az országban 300 taggazdasága van. A cél elérése érdekében két főágazatot foglalkoztatnak. Az első a tejtermelésre, a második a marhahústermelésre szakosodott. Mintegy 120 ezer tehén hús-, tejtermelés-szervezését, integrálását végzik. Munkájuk eredményeként tavaly az országos átlagnál 550 liter tejfel adtak jobbat a taggazdaságok állatai. Hízó marháiknak 92 százalékát exportálják.

Tevékenységük sokrétű. Az integrációs munkakörben kialakított programoknak megfelelően szervezik a vágómarha-előállítás teljes folyamatát valamint a tejtermeléssel kapcsolatos szolgáltatásokat. A marhahús-termelési főágazat dolgozóit a tartás-technológiától kezdődően a takarmány- és gyepgazdálkodáson át az állategészség-ügyi kérdések megoldásáig min-

denben segítséget nyújtanak a taggazdaságoknak. Az idén új szolgáltatást is bevezettek: szaporodásbiológiai szaktanácsadást tartanak. Ennek keretében a tanácsadók megbeszélnek az üzem-tenyésztő és állategészség-ügyi szakembereivel a szükséges gyógykezeléseket, ugyanakkor beszerzik a gyógyszereket is.

A szaktanácsadás fontos kiegészítője az ágazatnak, melyet nemcsak a taggazdaságokban, hanem egyéb gazdaságokban is végeznek.

A tejtermelési ágazat szolgáltatásai a tejtermelés növelésére, a tej minőségének javítására és a mindennapi gondok gyors megoldására irányulnak. A taggazdaságok a tapasztalatok alapján azt igénylik, hogy mind a gépalkatrész-ellátás, mind pedig a fejési munkamódszer javításában nyújtsanak hatékony segítséget a közös vállalat dolgozóit. A tejfőágazat irányítása alatt egy biológiai szerviz is működik, melynek a szarvasmarhával kapcsolatos biológiai tennivalók: csülökápolás, szagtalanítás stb. a feladata.

A két főágazat munkáját pedig a beruházási és a műszaki szerviz segíti. Ez az egység a vállalat műszaki, valamint gyártási tevékenységének a tervezői és a kivitelezői feladatát látja el. Külön szerződésben vállalják a tag- és partnergazdaságok tejtermelésével kapcsolatos berendezéseinek rendszeres karbantartását is. A műszaki szervizek kirendeltségei általában több megyére kiterjedően végzik munkájukat. Így például a debreceni kirendeltség látja el a Hajdú-Bihar, a Szabolcs-Szatmár, a Borsod-Abaúj-Zemplén és a Békés megyei taggazdaságoknál és az alkalmi partnergazdaságoknál jelentkező feladatokat, így például új, komplett fejőházak szervizmunkáit, istállók, fejőberendezések karbantartását s rekonstrukcióját. Többnyelvű közérthető kiegészítő a fejőházak alkatrészellátása, és ezeknek az alkatrészeknek elvállalták a beszerzését, s a helyszínre való szállítását is. A debreceni műszaki kirendeltség 29 taggazdaságban végez munkát.

Kádár János fogadta Walter Cronkite-t

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára szerdán a KB székházában fogadta Walter Cronkite-t, az amerikai CBS tv-társaság hazánkban tartózkodó forgatócsoportjának különtudósítoját és Benjamin Burton producet. A találkozon jelen volt Óvári Miklós, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára. (MTI)

Elutazott Giulio Andreotti

Szerdán elutazott Budapestről Giulio Andreotti, az olasz képviselőház külügyi bizottságának elnöke, az Interparlamentáris Unió olasz csoportjának elnöke, aki a magyar országgyűlés vendégként tartózkodott hazánkban.

Bücsútutására a Ferihegyi repülőtérre megjelent Barcs Sándor, az Interparlamentáris Unió magyar csoportjának elnöke és Darvasi István, az országgyűlés külügyi bizottságának titkára. Ott volt Giulio Bilancioni, az Olasz Köztársaság magyarországi nagykövete. (MTI)

Ülést tart a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának ülést október 22-re összehívták. A Politikai Bizottság az időszerű nemzetközi kérdésekről szóló tájékoztató, a 15 éves lakásépítési program megvalósítását áttekintő jelentés, valamint a lakásgazdálkodási és -elosztási rendszer továbbfejlesztésére vonatkozó előterjesztés megvitatását javasolja a Központi Bizottságnak.

Megújult a Bessenyei- emlékház

A műemlékekben és irodalmi emlékhelyekben nem túl gazdag Hajdú-Bihar megyében különösen fontos minden értékkel bíró épület, ereklye megőrzése, ápolása. Most úgy tűnik, véglegesen megoldódik a bakonszegi Bessenyei-ház karbantartásának dolga: nyolchónapos felújítás után október 21-én, szerdán ismét megnyitotta ajtaját a kis parasztház, a népi építészet e szép példája.

A nemzeti nyelv és művelődés megteremtésében jelentős érdemeket szerzett Bessenyei György 1787-1811 között töltötte élete utolsó szakaszát a kis hajdú-bihari faluban. Házát 1965-ben rendezték be emlékmúzeumnak, de az azóta eltelt idő és a nedvesség alaposan megvilátoztatta falait. Az elkerülhetlenné vált felújításhoz az Országos Műemléki Felügyelet biztositotta az anyagi

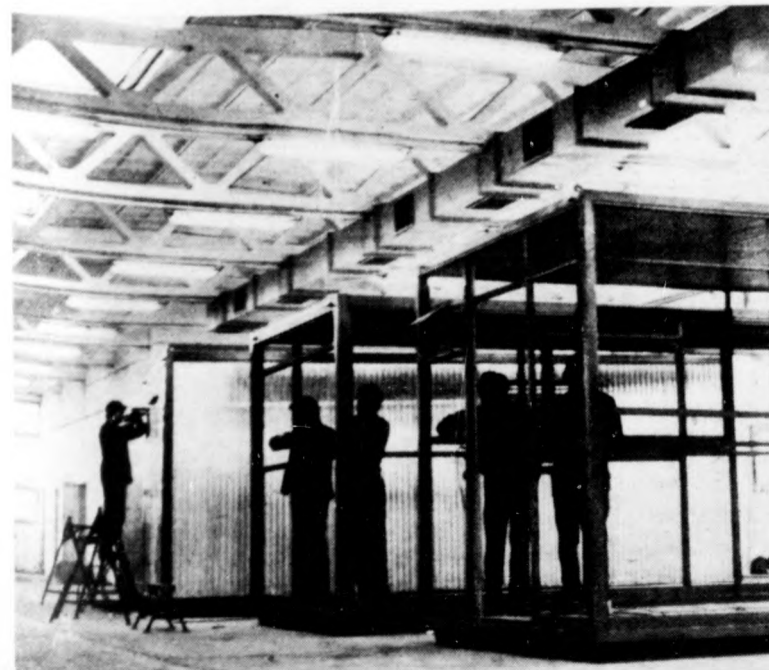
fedezetet, s a vegyi anyagokkal kísérletező módszert a Budapesti Műszaki Egyetem tanszékvezető tanára, Zádor Mihály bocsátotta ingyenesen rendelkezésre. Támogatta a felújítást a berettyóújfalui és bakonszegi tanács is. Ha a kísérlet sikerrel jár — ilyen szigetelést látják el a Debreceni Református Kollégiumot is —, akkor biztosítva lesz a falak épségének megőrzése, nedvességmentessége. Magát a szigetelést a Debreceni Ingatlankezelő Vállalat szakemberei végezték el, szintén társadalmi munkában.

A megszüpült Bessenyei- emlékház belső berendezéseit a Debreceni Irodalmi Múzeum munkatársai állították vissza helyükre. Az emlékhelyet dr. Borsay Sándor, a megyei műemléki albizottság ügyvezető titkára adta át a közönségnek.

Konténerházat gyárt a Mototerra

Talajművelő hengerek szállításra készen

Összeszerelik az épütelelemeket (Fotó: Kőszeghy)

A 33 éves Mototerra Gépipari Szövetkezetnek három fő profilja van. Ezek óta mezőgazdasági talajművelő hengereket, láncos szállítócsatornákat és hordozható konténerépületeket gyártanak.

A szövetkezet kétszáz dolgozója a tervek szerint ebben az évben 100 millió forintos termelési értéket állít elő.

Napjainkban különösen nagy a kereslet a DEMOKO (Debreceni Mobil-konténeres) elemek iránt. Ezeket 1971-ben kezdték el gyártani. Az első évben mindössze 10 darabot készítettek belőle. Tavaly 400-at gyártottak, az idei tervek 420 konténeres elem.

Ezeknek az épületeknek egyre nagyobb a létjogosultsága az építőiparban, s más olyan munkahelyen, ahol nincs felvonulási épület, vagy a meglévő korszerűtlen. Az elemekből sokféle variáció és épületegysétes alakítható ki: irodaépület, háló, ebédlő, öltöző, fürdő, s ezek kombinációja. A szövetkezet az épületek elektromos szerelését is elvégzi. A tetszetős kivitelű konténerház külső burkolata trapéz alumínium hullámlemezről készül, a belső falat pedig műanyagfal burkolják. Valamennyi felületen lángálló műanyaghab-lemez van.

A Mototerra által készített épületek nagy előnye még, hogy olcsóbbak, mint más vállalatok hasonló termékei.

Az elemek gyártása egy új, a közelmúltban átadott, 1500 négyzetméter alapterületű csarnokban folyik, jó munkakörülmények között,

Gyógyszertáravatás Hajdúböszörményben

Új egészségügyi intézménnyel gyarapodott Hajdúböszörmény városa október 21-én, szerdán, amikor ünnepélyes keretek között átadták rendeltetésének a hajdúváros új gyógyszerárát.

A Lévai Sándor utca 1. szám alatt található egészségügyi intézmény mintegy 15 ezer helyi lakos gyógyszerellátását biztositja, felszereltsége igen korszerű, az itt dolgozó gyógyszerészek és asszisztensek minden olyan gyógyszerrel tudnak készíteni a laboratóriumban, amely szerepel a magyar gyógyszerészeti könyvekben. A város legnagyobb gyógyszerárát állandó ügyeletes szolgálatot tart.

A Kólcsey Ferenc Művelődési Központban most folyó egészségügyi hét és a Hajdúböszörmény felszabadulásának évfordulója alkalmából megrendezett gyógyszeráravató ünnepségen dr. Stenszki Ernő, a Hajdú-Bihar megyei

Tanács Gyógyszertári Központjának igazgatója köszöntötte az egybegyűlteket, elismerését fejezte ki a HAJDÚTERV tervezőinek, az építési munkák kivitelezőinek — a Hajdú-Bihar megyei Tanács Építőipari Vállalat dolgozóinak —, mindenkinek, aki részt vállalt abban, hogy határidőre megépülhesen az új gyógyszerár.

A gyógyszerár Diószegi Sámuel (1760-1813) botanikus nevét vette fel, aki Hajdúböszörményben tanítóként tevékenykedett több éven át. Az orvosok és gyógyszerészek jó munkakapcsolatát erősítheti, hogy a most átadott gyógyszerárban egészségügyi szakkönyvtár működik.

A hajdúböszörményi gyógyszerárát hivatalosan is átadta rendeltetésének dr. Lénárt Gyula megyei főgyógyszerész, a Hajdú-Bihar megyei Tanács egészségügyi osztályának képviselője.

Breznyev—Rau találkozó Moszkvában

A szovjet—nyugatnémet kapcsolatok fejlesztése, a két ország kölcsönösen előnyös együttműködésének további szélesítése mellett foglalt állást **Leonyid Breznyev**, az SZKP főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa elnökségének elnöke, valamint **Johannes Rau**, Észak-Rajna-Vesztfália miniszterelnöke, a Szociáldemokrata Párt elnökségének tagja. Az SZKP főtitkára szerdán a Kremben fogadta **Johannes Raut**, aki az OSZSZSZK kormányának meghívására tartózkodik Moszkvában.

Leonyid Breznyev és a nyugatnémet politikus az őszinte, baráti légkörű megbeszélésen időszerű kérdések széles körét tekintette át, különös figyelmet szentelve a szovjet—nyugatnémet kapcsolatokat. Egyetértettek abban, hogy az elmúlt tíz évtizedben a Szovjetunió és az NSZK sokat tett egymás jobb megismerése, a kölcsönös bizalom alapjainak megteremtése, az együttműködés sok területen való kialakítása érdekében. A megbeszélés résztvevői leszögezték: ezt az együttműködést, amely az 1970. évi moszkvai szerződésen, s más, a két ország között létrejött megállapodásokon alapul, tovább kell fejleszteni, mégpedig mind magasabb szinten. Leonyid Breznyev és Johannes Rau egyaránt hangot adott annak a meggyőződésének, hogy ez mindkét ország létérdekeit szolgálja.

Leonyid Breznyev hangsúlyozta, hogy a Szovjetunió és a Német Szövetségi Köztársaság jószomszédi kapcsolata és kölcsönösen előnyös együttműködése az európai földrész és az egész nemzetközi helyzet stabilitásának jelentős tényezője. (MTI)

MSZMP-küldöttség utazott a Francia Szocialista Párt kongresszusára

A Francia Szocialista Párt meghívására szerdán Párizsba utazott **Katona Imre**, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, az Elnöki Tanács titkára és **Horn Gyula**, a KB

külföldi osztályának helyettes vezetője, hogy az MSZMP képviselőiben részt vegyenek az FSZP Valence-ban rendezendő kongresszusán. (MTI)

Elutazott az SZMBT küldöttsége

Szerdán elutazott Budapest-ről a Szovjet—Magyar Baráti Társaság delegációja, amely **Filipp Jermás**, az SZKP KB póttagja, az SZMBT elnöke, a Szovjetunió Állami Filmbizottsága elnökeinek vezetésével részt vett az SZMBT VII. országos értekezletén.

Lázár György fogadta a KGST-országok bankdelegációinak vezetőit

Lázár György, a Minisztertanács elnöke szerdán fogadta a Nemzetközi Beruházási Bank és a Nemzetközi Gazdasági Együttműködési Bank budapesti tanácsülésén résztvevő delegációk vezetőit. A szíves légkörű eszmecsere részt vett **Timár Mátyas**, a Magyar Nemzeti Bank elnöke is. (MTI)

Apró Antal hazaérkezett Szófiából

Hazaérkezett Szófiából az a magyar küldöttség, amely **Apró Antalnak**, az országgyűlés elnökének vezetésével részt vett a bolgár államalapítás 1300. évfordulójának ünnepségein. (MTI)

Magyar repülőgép sérülése Prágában

A MALEV 641-es számú TU 154 típusú járata szerdán Amszterdamból Budapestre jövet, prágai menetrend szerinti leszállás után 15 órakor a leszállópályán megsérült. A fedélzetén 81 utas tartózkodott, akik közül néhányan könnyű sérülést szenvedtek a helyszínen orvosi ellátásban részesültek.

Az utasokért a MALEV kimentő járatot szándékozott indítani. Mivel a prágai repülőter kód miatt ezt a gépet fogadni nem tudta, az utasok szerdán az esti órákban autóbusszal indultak el Budapestre.

Az illetékes hatóságok a nemzetközi előírásoknak megfelelően a vizsgálatot megkezdték. (MTI)

Moszkva és a palesztinok

A közel-keleti tartós rendezés alapja a palesztin kérdés megoldása, a palesztinai arab nép önrendelkezési és állampolgári jogának elismerése. Moszkva évek óta következetesen ezt az álláspontot képviseli, s minden olyan megállapodást ellenez, amely ezt figyelmen kívül hagyja.

Jasszer Arafat mostani moszkvai látogatása jó alkalmat kínált arra, hogy a szovjet vezetőkkel áttekinthetők a közel-keleti helyzetet. A Palesztinai Felszabadítási Szervezet vezetője két éve járt legutóbb a szovjet fővárosban. Akkor Gromiko külügyminiszterrel a Camp David-i különalku következményeit elemezték. Mostani látogatása egybeesik egy rendkívül fontos, az egész palesztin mozgalmat érintő eseménnyel: a PFSZ moszkvai képviselői mostantól hivatalosan diplomáciai státust élvez. Ma már számos nyugat-európai országban, Japánban és a világ más pontjain működnek a PFSZ irodái. Az ENSZ-ben megfigyelői státust kapott a palesztin mozgalom, jelezvén, hogy egyre többen ismerik fel annak a harcnak az igazságosságát, amelyet a palesztinok folytatnak.

A moszkvai döntés nem pusztá formalitás. A Szovjetunió az elmúlt években számtalanszor bebizonyította, hogy támogatja a palesztin nép küzdelmét, s arra törekszik, hogy mindenkiel megértse: nem elegendőek a gesztusok, hanem konkrét lépéseket kell tenni a palesztin kérdés rendezésére. Sajnálatos, hogy sem Washingtonban, sem Tel-Avivban nem módosult a korábbi merev magatartás, amely éppen a rendezés kulcskérdését hagyja figyelmen kívül. Az Egyesült Államok kockázatos játszmát folytat, amikor nem veszi tudomásul, hogy az arab államok többsége is növekvő rosszallással fogadja közel-keleti manővereit.

A PFSZ irodájának diplomáciai státusra emelése bizonyára kedvező visszhangra talál az arab világban. Híven példázza azt a felelősséget, amely a szovjet külpolitikát áthatja a közel-keleti tartós békés rendezés előmozdításában, az arab világ érdekeinek védelmében.

Gyapay Dénes

Az RKP a lakosság ellátásáról

A lakosság ellátásának helyzetéről tárgyalt legutóbbi ülésén a Román Kommunista Párt KB Politikai Végrehajtó Bizottsága. A Scintea szerdai számában a tanácskozásról megjelent közlemény szerint a testület a lakosság jó ellátásának biztosítását illetően megállapította: az alapvető élelmiszerekből (kenyérből, lisztből, kukoricalisztból, húsból és húsból, olajból és zsírból, burgonyából, zöldségfélékből és gyümölcsből) a tervben előírt mennyiségben biztosítják a lakosság jó ellátását az év negyedik negyedében, valamint 1982 első felében, az új termésig.

Annak érdekében, hogy az elkövetkező években is biztosítva legyen az ellátás, a PVB elhatározta: minden településnek konkrét programot kell kidolgoznia a mezőgazdasági termelés fejlesztésére, a növényi és állati eredetű termékek előállításának növelésére annak érdekében, hogy saját lakosainak fogyasztását a szükséges mértékben kielégítse és nagyobb mértékben járulhasson hozzá az állami alaphoz. Ugyancsak programot dolgoznak ki az ésszerű táplálkozásra, hogy növekedjen a lakosság fogyasztása húsból és hústermékekből, és csökkenjen a gabonaszarmazékok felhasználása. A jövőben kenyérből és egyéb süteményekből növelik a választékot, hogy a lakosság ésszerű mennyiségben, reális igényeinek megfelelően vásárolhasson. A köztisztviselőknek arra törekednek, hogy több zöldséget és száraztészta használjanak fel. (MTI)

Átadták Debrecen művészeti ösztöndíjait

Debrecen város tanácsa évéről évről ösztöndíjjal támogatja a városban élő művészeket és azokat a vendégkötőket, akik tevékenysége valamilyen formában Debrecenhez kötődik. Az 1981 szeptemberében meghirdetett pályázatra 39 jelentkező érkezett be, amelyek közül a tanács művelődésügyi osztálya a művészeti szövetségek helyi területi szervezetei vezetőségének javaslatát figyelembe véve, a városi pártbizottsággal, a városi KISZ-bizottsággal történt egyeztetés után tizenhárom terjesztett a végrehajtó bizottság elé.

A döntés alapján a város felszabadulásának évfordulóján ünnepélyes körülmények között adták át az ösztöndíjakat. A pályázókat **dr. Tar Károly**, a művelődésügyi osztály vezetője köszöntötte ismertette az ösztöndíj odaítélésének céljait, majd **Borbély Miklós**, a tanács elnöke helyettes adta át a borítékokat.

Pályakezdő ösztöndíjban (tíz hónapra át havi 1000 forint) részesültek: **Nyírán Ferenc** költő, **Turi Gábor** újságíró, **Szabó Márta** gondnoksági művész, **Kozács János** ütőzeneművész, **Böröndi Tamás** színművész.

Egyszeri alkotói ösztöndíjat kaptak: **Pelle Erzsébet** operatőr, **Józsa János** festőművész (10 000 forint), **Surán Sándor** karnagy, **Tilless Ágnes** előadóművész, **Szegi László** előadóművész, **Vadász György** fotós, **Madarász Gyuláné** rajztanár, **Barra Ákos** hegedűművész (5000 forint).

A vendégösztöndíjat ebben az évben nem adták ki.

Doktoravatás a Teológiai Akadémián

A Magyarországi Református Egyház Debreceni Teológiai Akadémiája október 21-én, szerdán délután hat órákor doktoravató ünnepi közgyűlést tartott a Református Kollégium dísztermében. Az ünnepi közgyűlésen az isztentiszteletet **dr. Kocsis Elemér** kollégiumi főigazgató vezegyezte, majd **dr. Makkai László**, a Teológiai Akadémia dékánja doktorátát fogadta **dr. Csohány János** református teológiai tanárt és **Almásy Mihály** baptista teológiai tanárt. A hivatalos elfogaltatása miatt távollévő **dr. Bartha Tibor** püspök helyett **dr. Kürti László** tiszáninneni püspök szölte a közgyűlés résztvevőit a doktoravató szertartás után.

Az ünnepi közgyűlésen megjelent **Cseke Béla** egyházügyi Hivatal képviselőjében, valamint **dr. Varga Pálné**, a Hazafias Népfőrd Debrecen városi Bizottságának elnöke.

Válságellenes döntések Lengyelországban

A lengyel kormány válságellenes operatív stábját a téli felkészülésről, valamint az élelmiszer-termelés fellendítéséről tárgyalt és hozott döntéseket.

A stáb megbeszéléseket folytatott az illetékes szakértők vezetésével. Megállapították, hogy a jelenlegi súlyos helyzetben, amikor a szénkitermelés még a gazdasági minimális szükségleteit sem elégíti ki, elsősorban a lakások, kórházak, iskolák, bölcsődédek fűtését, továbbá az alapvető termékeket gyártó üzemek energiaellátását kell biztosítani. A hőerőművek széntartalékát minden áron fokozni kell. A városok tömegközlekedése továbbra is akkumulátor-, arbrons- és üzemanyaghiánnyal küzd. Mivel lényeges javulás ezen a téren nem várható, elhatározták, hogy elsősorban mindentől azokat a vonalakat látják el járművekkel, amelyek az embereknek a munkahelyre való eljutásához szükségesek.

A szénhiány részleges enyhítésére megszervezték — részben a hadsereg közreműködésével — az erdei hulladékfa és a tőzeg hasznosítását.

Az egész országban korlátozni fogják az energiafelhasználást, sőt kényszeráramszünetekre már a közeljövőben is szükség lesz. Minden lehetséges módon igyekeznek biztosítani a fő közlekedési útvonalak járatosságát, valamint az erőművek és a szénbányák közötti összeköttetést.

Az üzemanyag-ellátás szempontjából az élelmiszer-szállítás elsőbbséget élvez.

A lengyel hadsereg aktívan ki akarja venni részét a LEMP KB 4. plénumán hozott határozatok megvalósításából — ezt hangsúlyozták magas rangú katonai vezetők, akik gyűléseken találkoztak a hadsereg pártaktiváival.

Mint a **Zolnier Wolnosc** szerdai száma beszámolója, a hadsereg vezérkari főnökségének állománya és polgári alkalmazottai előtt mondott beszédében **Florian Siwicki** vezérrezdes, vezérkari főnök, nemzetvédelmi miniszterhelyettes, a KB tagja, megállapította, hogy **Wojciech Jaruzelski** első titkárrá való megválasztását nagy meglepéssel fogadták a katonák, de ez egyben nagy kötelezettséget is ró rájuk. Hangsúlyozta, hogy a hadsereg mindig a nemzetet szolgálta, s a mostani nehéz időkben is kész sokoldalú segítséget nyújtani az országnak, megvédeni alapvető érdekeit.

Lengyelországban november 1-től bizonyos foglalkozási csoportok számára módosítják a jegyre árusított hús havi mennyiségét. Az eddiginél kevesebb hús jár azoknak a parasztnak, akik

fél hektárnál nagyobb területen gazdálkodnak, de nem adnak el az állannak évi legalább 15 ezer zloty értékű terményt. Számukra az új intézkedés szerint havi egy kilogramm hús és két kiló másodosztályú hűskészítmény jár. Ugyanakkor a legnehezebb fizikai munkát végző ipari munkásoknak november 1-től az eddigi öt kilogramm helyett havi csaknem 7,5 kiló húst és hűskészítményt kívánnak biztosítani. Ezen a kategórián belül a bányászok külön is kapnak pótlólagos jegyeket, amelyekre további két kiló húst, két kiló zsírt, tíz liter vodkát, tíz deka kávé és egy kiló cukorkát vásárolhatnak havonta. Új kategóriát képeznek — és havi négy kiló húrra, hűskészítményre lesznek jogosultak — az egyéb fizikai munkások, a közvetlenül a termelésben dolgozó műszakialakalmazottai, valamint a taxikósok és a légiközlekedésen belüli repülőszemélyzet.

A módosításról szóló közlemény szerint az elmúlt hónapokban — októbert nem számítva — az állami kereskedelem mintegy negyven ezer tonna hússal és hűskészítménnyel, vagyis az ország egyhavi szükségletének felével „adós” a lakosoknak. A lemaradás pótlásának forrásairól nincs szó a közleményben. (MTI)

Magyarország és az NSZK

Közismert tény: legfőbb tökéletes gazdasági partnerünk a Német Szövetségi Köztársaság. Az sem vitás, hogy az NSZK egyben Nyugat-Európának politikailag egyik legfontosabb állama. Minden amellet szól tehát, hogy jó kapcsolatokat tartunk vele, s — miután ez a kívánság kölcsönös — a két ország viszonya az elmúlt időben kedvezően alakult. Erre a kapcsolatra annál is inkább ügyelünk, mert a nemzetközi körülmények romlanak, ha tehát egy szocialista és egy kapitalista állam tartja, erősíti az összekötő szálakat, ennek ma fokozott jelentősége van.

Magyar szemmel nézve a két ország kapcsolataiban elsőrendű helye és szerepe van a gazdaságnak. E tekintetben jó mérleget, dinamikus fejlődést mutatnak az utóbbi esztendő: tavalyi árucseré-forgalmunk már túlhaladta a négy milliárd márkát. De nézzünk az önmagában sem kis szám mögé: Behozatalunk az NSZK-ból kétharmadrészt anyag- és félkészgyártmány, s ez természetes, hiszen iparilag igen fejlett partnerről van szó. De a gazdag fogyasztási cikk és mezőgazdasági kivétel mellett — ők is csaknem felerészint anyagot és félgyártmányokat, tehát ipari termékeket vásárolnak tőlünk. Ez pedig első-

sorban a több, mint négyszáz kooperációs megállapodásnak köszönhető, amelyet magyar vállalatok kötöttek NSZK-beli cégekkel közös gyártásra-értékesítésre. Két esztendővel ezelőtt Schmidt kancellár, ittjártakor elismeréssel szölte a magyar külkereskedők és vállalatok rugalmasságáról. Tegyük hozzá, hogy erre az ére nyre a jövőben az eddiginél is nagyobb szükségünk lesz. Igaz, iparkodunk a nyugatnémet gyárak, üzemek is — különösen a kis- és középvállalatok törekvésének közös termelésre, értékesítésre.

Ne feledkezzünk meg más területekről, a tudományról és a kultúráról sem, hiszen a német nyelvterülettel évszázadosak a szellemi kapcsolataink. A két kormány nemrégiben egy kulturális vegyesbizottságot alakított, amely e területen van hivatva összehangolni, ösztönözni az együttműködést. Miközben az érdeklődő magyarok színpadon, könyvekben, folyóiratokban ismerkedhetnek a nyugatnémet irodalom legjobb alkotásaival, az NSZK közönsége egybebe között a meg-megismétlődő „Magyar napok”-on láthatja művészeinket, hallgathatja zenekarainkat. Legutóbb például Duisburgban rendeztünk közösen Bartók-ünnepséget, amelyet Pósgay Imre művelődési miniszter nyitott meg.

Mindenek azonban a politika ad hátteret. Ismételjük meg az előbbi tételt: milyen hatással lehet az általános nemzetközi helyzet romlása a magyar—NSZK viszonyra? Mi készek vagyunk minden lehetőt megtenni az enyhülés megőrzéséért, noha ez korántsem könnyű. Súlyosodnak a problémák, a kelet—nyugati vitákban vannak kérdések, amelyeket nyilvánvalóan másképpen ítélt meg egy NATO-ország, mint a Varsói Szerződés egyik tagja érthető tehát, ha több területen ellentétesek a nézetek az NSZK-vaj is. Bizonyos alapvető közös érdekeltségünk azonban rem változott. Két esztendővel ezelőtt, amikor Kádár János vizontlátogatón fogadta a kancellárt, pohárköszöntőjében ezt mondta: „A békés egymás mellett élés politikájának nincs ésszerű alternatívája.” Helmut Schmidt válaszbizetésében hasonlóan fogalmazott: „A fegyvertelenül megőrzés és —korlátozás politikája a fegyverkezési hajszát egyetlen alternatívája.” E mondatokból és az azóta elhangzottakból bátran levonhatjuk a következtetést, hogy mind Magyarország, mind az NSZK el akarja kerülni a nemzetközi helyzet éleződését, kívánja az enyhülést, még ha egy s más vonatkozásban eltérően is értékeli ezt a fogalmat.

Összegezve: Magyarország és az NSZK politikai kapcsolatai változatlanul rendezettek, korrektek. Négy esztendője, Kádár János bonni látogatása óta ismétlődnek a különböző magas szintű eszmecserek. A kancellár említett, 1979-es budapesti tartózkodása óta miniszteri találkozókon tanulmányozták a különböző szakterületeket, s hadd emlékeztessünk Gáspár Sándornak, a SZOT főtitkárának jó kapcsolataira a Német Szakszervezeti Szövetség vezetőivel, Puja Frigyes külügyminiszter tavalói, bonni látogatására, s három nyugatnémet miniszter idei tanácskozásaira fővárosunkban. E kapcsolatrendszer jelentős eseménye lesz miniszterelnökünk, **Lázár György** közeljövőben esedékes, hivatalos NSZK-beli látogatása is.

A magas szintű látogatások sora tehát folytatódik. Magyarország nemzeti érdekeit szolgálja kapcsolatainak fejlesztésével, egyben ily módon is hozzájárul az enyhülés megőrzéséhez, a különböző társadalmi rendszerű államok együttélésének erősítéséhez, megóvásához. **Tatár Imre**

Szab

Új ren...
Az elmúlt év...
A Tokajheg...
tében a tájkör...
hektáros terület...
nagy részét ex...

Szabálytalan építkezések

Új rendelet az építési fegyelem érdekében

Az elmúlt években Magyarország az egyik legtöbb fészültséget hordozó terület az építés volt, akár magánérdekből, akár államból történt. Városon, falun, zártkertben vagy belterületen — az építési hatóságoknak a (nem is mindig megfelelő) jogszabályok érvényesítésével kellett volna az építési fegyelmet betartatni.

Az építési fegyelem fokozatos romlása már 1973-ban az Építési és Városfejlesztési Minisztériumot arra készítette, hogy rendelkezzen a szabálytalan építkezésekkel szemben: 10 százalékos építési engedély nélküli építkezések vizsgálata, a szabálytalan építkezések megakadályozása, a szabálytalan építkezések megszüntetése.

A Minisztérium 1981 elején értékelte a szabályozás eredményességét, s megállapította, hogy a 3/1973. EVM rendelet, s az ennek kiegészítésére 1975-ben és 1977-ben kiadott jogszabályok nem biztosították megfelelő vizsgálatot, nem érték el a kitűzött célokat.

A helyzet romlását az is elősegítette, hogy nem volt elegendő terület (főképpen az üdülési célú építmények számára), s mint a bevezetőben utaltunk rá, a szabályozók sem voltak egyes esetekben megfelelőek: például a zártkertekben az előírás szerint építhető 12 négyzetméter alapterületű szerszámkamra a föld megműveléséhez szükséges szerszámok, kisgépek elhelyezésére sem elegendő, s a munka közbeni pihenésre sem alkalmas; viszont olcsósága miatt sokan megvették és szabálytalanul építették, engedélytől eltérően nagyobbították, vagy jóval nagyobb épületeket húztak fel az engedélyezett helyett.

A települések belterületén az építési tilalmak, amiket a rendezési tervek írtak elő, valamint az építési jogi ismeret hiánya növelte a fészültségeket, s így a szabálytalan építkezések is.

Az EVM a Minisztériumtól kapott felhatalmazás alapján, a pénzügyminiszterrel egyetértésben kiadta az 1981. július 1-én hatályba lépett 17/1981. (VI. 19.) számú rendeletet az építési engedély nélküli építkezések megszüntetéséről, új szabályozásáról.

A rendelet

Ez a rendelet alapelveiben nem tér el a korábbi szabályozástól, de a kivethető bírság mértékét a korábbi egységes 10 százalékos helyett differenciáltan 10 és 50 százalék között írja elő.

A bírság lakóépület esetében belterületen 10—20, védett területen 20—30 százalék, melléképületeknél és melléképítményeknél 20—30, illetve 30—40 százalék, üdülőépület és állampolgár által külterületen létesített bármilyen rendeltetésű épület esetében 30—40, illetve 40—50 százalék, a nem említett egyéb épületek esetében pedig 30—50 százalék (akár

belterületen, akár védett területen van).

A feltüntetett számok „től-ig” határt jelentenek, ezen belül a bírságolási politikát a helyi sajátosságoknak megfelelően az építési hatóságok alakítják ki. Figyelembe veszik azt, hogy hol épült a szabálytalan létesítmény: településközpontban vagy üdülőterületen, mennyire súlyos az eltérés a szabályoktól, milyen (új vagy bontott) anyagból építették. A bírság alapjául az építmény (építményrész) értéke szolgál — a rendelet mellékletében rögzített kategóriáknak megfelelően.

Nem a bontás az egyetlen megoldás

A hatóságok törekvése az, hogy a szabályos állapotot az épület esetleges átalakításának elrendelésével is el lehessen érni, s hogy az építéssel lehetőleg végleges fennmaradási engedélyt kapjanak. Ennek érdekében a megye valamennyi településén, a teljes igazgatási területen átfogó feltárást végeznek. Az építési hatóságoknak ezt a munkáját az építetők öntevékeny bejelentéssel is segíthetik, hiszen így hamarabb rendeződik az ügyük.

Akinek van ideiglenes vagy meghatározott ideig érvényes fennmaradási engedélyje, vagy a korábban elrendelt bontást még nem hajtották végre, az 50 forintos okmánybélyeggel ellátott kérelemmel fordulhat az első fokú építési hatósághoz, végleges fennmaradási engedélyt kérve. (Ez esetben újabb építési engedélyt kell kérni, mint ahogy azt már leróta, nem szabnak ki.)

Az új jogszabály felveti a felelősség kérdését is, az építésben érdekelt magántervezők, kivitelezők és az elmaradt hatósági előírásokat, azok betartását ellenőrizni köteles tanácsai dolgozó tekintetében is.

A rendeletben foglalt végrehajtásához adta ki az EVM a 2/1981. számú irányelvet, mely a megelőzésre helyezi nagy súlyt. Ez azt jelenti, hogy minden érintett szerv bevonásával felül kell vizsgálni a rendezési terveket, meg kell szüntetni az indokolatlan tilalmakat, kategóriába kell sorolni a zártkerteket, engedélyezni az annak megfelelő létesítmények építését, az igényeknek megfelelő és mennyiségű, minőségileg is választékot biztosító alapközművesített építési területeket kell kialakítani, ajánlott terveket a jelenleginél nagyobb számban kiadni — és a jogszabályokat, előírásokat, rendezési terveket, ajánlott építési terveket stb. ismertetni kell szélesebb körben, nagyobb hatékonysággal.

Ha a szabálytalanságokat a kezdeti időszakban (az építés megkezdése előtt) sikerül feltárni, elmaradhat a kedvezőtlen területek vizsgálata, s ez mind az építetőknek, mind a ható-

zatok ereje nincsen, azaz az 1981. július 1. előtti tíz éven belül elkövetett szabálytalan építések esetében még a 3/1973. és az ezt kiegészítő EVM rendeleteket alkalmazza az építési hatóság.

Az építési hatóság attól a naptól számított egy éven belül tehet intézkedést, amikor a szabálytalan építkezés ténye a tudomására jutott. Az a minisztérium és a helyi építési hatóságok célja, hogy ennek az új rendeletnek a megszületése előtt szabálytalanul épített építmények ügye 1983. június 1-ig véglegesen rendeződjön.

ságoknak nagy segítsége. Ezért a Hajdú-Bihar megyei Tanács felkérte a rendőri szerveket, a mezőőröket, s a Hazafias Népfőrdő aktivistáit is az építési hatóságok munkatársain kívül a szabálytalanságok felderítésére vagy észlelésük bejelentésére.

Az első fokú hatóságok a kivitelezés megszüntetésére (ha adott esetben ez az előírás) a helyszínen jegyzőkönyvben intézkedhetnek (leállítás, felfüggesztés), s ezt követően 15 napon belül végleges döntést kell hozniuk.

Az új jogszabály közös társadalmi érdekünket helyezi előtérbe, így közösen kell a feltárást, a rendezést folytatni, segíteni, ez társadalmi feladat kell hogy legyen.

JEGYZET

Védnökség

Amikor Fekete János, a MÁV Debreceni Járműjavító Üzeme KISZ-bizottságának titkára befejezte jelentését az új csarnok avatónapságán, nagy tapsot kapott. S ez nem csupán udvariasságból történt.

Amit Fekete János elmondott, méltó volt arra, hogy ezért a jelenlévő munkások tejszűzét fejezzék ki. A KISZ-titkár ugyanis arról számolt, hogy mit vállalt a KISZ, pontosabban, mit vállaltak a fiatalok és nagyszerű csarnok, a Járműjavító eddigi legjelentősebb beruházásának építésében.

Mit vállaltak? 1978. október 19-én, az alapkövetelések az üzem és a Kelet-magyarországi Közmű- és Mélyépítő Vállalat KISZ-bizottsága bejelentette, hogy az új csarnok építésében részt akarnak venni; a munkára KISZ-védnökséget vállaltak. Tették ezt komolyan és felelősséggel, mert — mint az ünnepségen Fekete János elmondta — részesei kívánnak lenni egy olyan beruházás megvalósításának, amely minden bizonnyal a fiatalok munkakörülményeit is alapvetően befolyásolja majd, amely az egész üzem munkaskollektívájának ad új lehetőségeket, új perspektívákat. Megvalósítása olyan feladat, amely méltó arra, hogy az egész KISZ-szervezet akciójáé lépjen, tetteikkel fejezzék ki e gyárhoz tartozásukat.

A feladat nagy és szép volt. S hogy mennyire valósult meg a KISZ-esek elképzelése, azt az ünnepi beszédben Gál József üzemigazgató is kifejezésre juttatta, amikor a KISZ-es fiatalokról, a szervezetről külön is szólt, méghozzá nagyon őszinte hangon. A KISZ-védnökség olyan biztosíték volt számunkra — hangsúlyozta az üzemigazgató —, amelyre méltán büszkéek voltunk, s tudtuk, mindig számíthatunk erre a védnökségre.

Fekete János pedig azt mondta az ünnepségen a munkásoknak és a vendégeknek: fiataljaink ismét bizonyították,

bizonyították azt, hogy ha komolyan veszik őket, ha szándékaikat tisztelve elfogadják segítségüket nagy feladatok megoldására is, akkor ők valóban nagy tettekre képesek.

A szándék megvalósult, elkészült az új csarnok. Eközben az üzem fiataljai közel ötezer társadalmi munkaórát dolgoztak, nagyjából szabad szombatokon, vasárnapokon, tehát pihenőidőjüket ajánlván fel a nagy cél megvalósulásáért. S e közel ötezer óra társadalmi munkába nagyon sok minden beletartozik.

E fiatalos lelkesedésről, amit a csarnok építése, a beruházás megvalósítása során a KISZ-esek kifejtettek, Pullai Árpád miniszter is elismerő szavakat mondott ezen az avatónapságán. Az elismerés természetesen elsősorban a fiatalok munkájának szólt, az áldozatvállalásnak, amit tanúsítottak az alapkövetelések óta. De szólt az üzem vezetőségének is, azért, hogy a fiatalok felajánlását, vállalkozását úgy fogadták, ahogy kell, ahogy illik, s ezt egész idő alatt nagyon is fontos tényezőnek tartották. Mert ahhoz, hogy a jó szándék — a fiatalok részéről — megvalósulhasson, ahhoz az is kell, hogy ezt lehetővé tegyék számukra.

E csarnokot maguknak is építették a fiatalok.

A védnökség címén kifejtett aktivitásukat, ténykedésüket ezen az ünnepségen újra elismerték. Elismerést jelentenek a KISZ-kiutáltások, amelyekkel ezúttal kaptak eredményes munkájukért. S amikor átvették e kitüntetések, újra ösztönöztek a KISZ-üzem munkáinak részéről.

De ezen kívül még kaptak valami mást is. Az ünnepségen hangzott el, hogy a beruházáshoz tartozó új 16 munkáslakás nagyobbik hányadát fiatalok kapták.

Ez is elismerés annak, amit vállaltak és elvégeztek.

Boda László

Nőgyógyászok tizenegy országból

Téma: a családtervezés

NEMZETKÖZI TANFOLYAM DEBRECENBEN

Elismerést kifejező bizalom, hogy az Egészségügyi Világszervezet, valamint az ENSZ Népesedési Alapja — több ország rendezői szándékát figyelembe véve — úgy döntött, hogy ebben az esz-

tendőben Magyarország, pontosabban a Debreceni Orvostudományi Egyetem Nőgyógyászati Klinikája szervezheti meg a családtervezési nemzetközi tanfolyamot.

Tájékoztató, felvilágosítás, megelőzés

Gondos előkészítő munkálatok után október 5-én kezdődött a háromhetes tanfolyam, amelyen főként a fejlődő országokból érkezett nőgyógyászok gyarapíthatják elméleti és gyakorlati ismereteiket. A klinikához tartozó Nővédelmi-családtervezési Tanácsadó orvosai, és más munkatársak vállalták a szervező, a lebonyolító és oktató szerepet. Ilyen jellegű nőgyógyászati tevékenység nem egyedül az országban — a debreceni kivül — működik még hazánkban. Sokrétű orvosi munkájuk első számú feladata a helyes fogamzásgátlási gyakorlat megvalósítása, a felvilágosító munka, ezen kívül a környező me-

gintől. A tanfolyam — előadások és kiscsoportos foglalkozások keretében — szó eszt a fogamzásgátlás, a terhességmegszakítás követendő módszereiről, a sterilizációs eljárásokról, genetikai kérdésekről, a számos gyakorlati foglalkozáson megismerkedhettek a szakterület hatékonyabb munkájával. A szervezők figyelmességét dicsérik, hogy a továbbképzés elméleti anyagát három kötetben külön is megjelentették, ami köszönhető a megyei könyvtár segítőköszvényeinek. Hazánk — mindenekelőtt az Egészségügyi Minisztérium ajándéka, hogy a Kőbányai Gyógyszertár-üzem egy tanfolyam hallgatóinak egyenként 20-30 ezer forintos elegendő fogamzásgátló-tablettát bocsát rendelkezésére. A külföldről érkezett orvosokkal a debreceni klinika a jövőben is tartani kívánja a kapcsolatot a későbbiekben kérdőíveket juttatnak el a hallgatókhoz, érdeklődve a tanfolyam eredményéről hasznáról, véleményükről, aktuális gondjaikról.

Az előkezdendő esztendőben — a tervek szerint — újra megrendezi a nemzetközi továbbképzést. A napokban, az elméleti és gyakorlati foglalkozások egyik szünetében megkezdettünk néhány tanfolyamhallgatót az immár két hét utáni benyomásokról, országuk népesedési politikájának segítségét kaptak az urológiai

gyógyászoktól. Hevesből, Borsodból, Szabolcsból — ide érkező érdeklődők számára más fontos információkkal is szolgálnak, nagy hangsúlyt fektetnek a megelőzésre, a hatékony szakellátásra. A nyolc éve tevékenykedő családtervezési központ ezúttal „kirkatmunkát” vállalt magára. Az angol nyelvű tanfolyamon 11 országból, összesen tizenhároman vettek részt. Dr. Batár István, a Nővédelmi-családtervezési Tanácsadó vezetője és dr. Balogh Ádám, aki a tanfolyam lebonyolításában szintén aktív szerepet vállalt, a kölcsönös ismeretátadás módjairól, a tanfolyam céljáról elmondták, hogy főként olyan országok küldtek el orvosképzésűket, ahol a túlnépesedés nagy gondot okoz, ahol a magasabb szintű nőgyógyászati ellátás megteremtése igen sürgető feladat. Tíz magyar előadó vett részt a munkában, mindenekelőtt a nőgyógyászati klinikáról, de a gyakorlati foglalkozások lebonyolításához hathatós segítséget kaptak az urológiai

vezés országunkban, mint hivatalos tevékenység. Csakis a megelőző módszereket alkalmazhatják nálunk a nők, a katolikus egyház a fogamzásgátlás ellen van.

Dr. Muawad Libanonból:

— A különböző vallási csoportok, szekták miatt Libanonban igen heterogén az ország összetétele. Ezért központi családtervezési koncepcióról, javaslatokról nemigen beszélhetünk. Végletek alakulnak ki nálunk: a mohamedánok például alacsony jövedelemmel rendelkeznek, de igényük van a nagy családra. A keresztényeknek általában kis létszámú a család.

Dr. Massawe Tanzánia képviselője:

— Az európai családtervezési, népesedéspolitikai helyzetétől merőben különbözik a miénk. Nekünk arra kell törekednünk, hogy csökkentjük az anyai és a csecsemőhalálozás nagy számát. Fő hangsúlyt a gyermekek egymas utáni születésének a szabályozására tesszük. Tizenöt milliós országunkban negyvenöt nőgyógyász tevékenykedik...

Végezetül egy görög nőgyógyász, dr. Kanelopoulos véleményét idézzük:

— A tanfolyam számomra rendkívül hasznos, bár nálunk nincs különösebb probléma a családtervezési tevékenységgel, amely négy-öt éve működik intézményesen. A fő probléma nálunk is az abortusz. Ennek csökkentése a fő cél. A művi úton való vetélés Görögországban is illegális. Szülészeti szakosztályon dolgozom, ennek ellenére kevés abortusz okozta komplikációval hoznak be hozzánk betegeket. Ebből arra következtetünk, hogy orvosok végzik az abortuszt — illegálisan.

Oktober 22-én, vagyis ma délelőtt befejezték szakmai munkáját a tanfolyam. A záró összejövetelen a tanfolyam munkájáról értékelte majd dr. Lampé László egyetemi tanár, a nőgyógyászati klinika igazgatója, a tanfolyam megbízott vezetője, s bizonyára hasznos tapasztalatokról adhat számot.

Kiss Dezső Péter

ALMASZÜRET A BORKOMBINÁTBAN

A Tokajhegyaljai Állami Gazdaság Borkombinátjának 4-es számú tarcali kerületében a tájkörzet egyetlen almásában jó hozamra számíthatnak. A kétszázharminckett hektáros területéről várhatóan kilencszáz vagonnai almát szüretelnek, amelynek nagyrészt exportálják. (MTI-fotó: Fehér József felvétele — KS)

Vélemények a tanfolyam hasznáról

Dr. Antanovski Jugoszláviából érkezett és az ottani nőgyógyászok sajátos gondjairól beszélt:

— Azt hiszem, mindnyájunk közös problémája a nem tervezett terhesség megakadályozása. Jugoszláviában évente megközelítően háromszázezer vetik alá magukat a terhességmegszakításnak, és ez számunkra, nőgyógyászok számára igen nagy lelki és gyakorlati megterhelést ró. Szeretnénk javítani a hatékony propagandát, nagy hangsúlyt fektetünk a megelőzésre. Tudomásul kell

vennünk, hogy nem állami rendelet szabályozza, hanem alapvető emberi jog, hogy a családját mindenki saját módon tervezhesse.

Dr. Feitinha portugál nőgyógyász is sajátos állapotokról beszélt:

— Az abortusz nálunk tilos, de meglegőben sok a törvénytelen vetélés, amelyeket főként nővérek vagy bábák végeznek el. Sokan emiatt kórházba kerülnek, és nekünk, nőgyógyászoknak kell helyreállítanunk a nők egészségét. Nyolc évvel ezelőtt kezdődött a családter-

Vállalták és sikerült!

A ruhagyári fiatalok híres akciója

Zizegnek a nagyteljesítményű gépek, fut a cérna. A Debreceni Ruhagyári munkatérmeiben csak nemrég ért véget a szusszanásnyi szünet délelőtt. Most már ismét forognak a gépek, hogy begyakorolják, ügyes kezek továbbítsák a szalagok következő munkafolyamatához. A vezérgazgatói kistanács-term ablakán besüt az őszi nap, négyen ülnek velem szemben a tárgyalóasztal körül. Hozzájuk vezetett az eset, melynek híre a megyei és városi KISZ-bizottságig (sőt feljebb is) eljutott. Egy akció, amelyről Csibi Pál, a gyár vezérgazgatója pár perccel előbb így nyilatkozott:

— A gyárunk által kifejlesztett egyik új modellről van szó, egy szocialista, főleg szovjet exportra készülő hárommegyes autósokabát. Százötvenezer darabot gyártunk belőle az őszi gyárban. A modellt a mi tervezőink tervezték, áprilisban mutatuk be a partnereknek, s megrendelés lett belőle. Egy probléma volt csupán, normásaink a darabonkénti elkészítésre négy és fél óra normaidőt számítottak ki. Ez sok, mindenképpen töprengeni kellett rajta, mi módon lehet kevesebb idő alatt kihozni. Végül az az ötletünk támadt, hogy működik nálunk a Fiatnál Műszakiak és Közgazdászok Tanácsa, kapják meg feladatuk ennek megoldását. Vállalták és nagyszerűen sikerült. A négy és fél óra normaidőt három alá szorították különféle újításokkal, egyszerűsítésekkel, ötletekkel. Nagyszerű munka volt!

Leültem hát pár percre az érdekeltekkel, pontosabban, közülük négyel, hogy most ők szóljanak, miként is csinálták.

Töprengések éjszakáig

Hol kezdődött, s hol folytatódott? A jelenlévők egymásra néztek. Amikor már túl vagyunk egy nagy munkán, nem is olyan könnyű beszélni róla. Fekete Anna, a Fiatnál Műszakiak és Közgazdászok Tanácsának gyári titkára kezdi végül:

— A gazdasági vezetés szintjéről indult el a kezdeményezés, mi pedig örültünk a megbízatásnak, mert az az igazság, hogy tavaly az Alkotó Ifjúság pályázatra nem adtak be tőlünk pályamunkát. Lett tehát egy konkrét megbízatás, nem is könnyű, amelynek teljesítésével a fiatal szakemberek bizonyíthatnak. És ami még hozzá tartozik, hogy FMKT-munkaként kaptuk a megbízatást, tehát a gyári KISZ egy munkabizottsága volt a gazdája, de szép számmal vettek részt a megoldásában KISZ-en kívüli fiatalok is. A feladat jellegéből következően azokat a fiatal szakembereket kellett bevonni, akik a gyártás-előkészítési folyamatban tevékenykednek. Így láttunk hozzá a dologhoz. Az érdekeltek megbeszélésekre gyűltek össze, először is tisztázni kellett a feladatot, a

lehetőségeket és azt, mit kell megtenni ezek ismeretében.

Hogy mi történt ezeken a megbeszéléseken? Szabó Ferencné technikus csoportvezető mondja el:

— Nem valamiféle elvont értekezlesteremtés volt, hanem nagyon is konkrét tennivalókról volt szó. Aduva volt egy mintadarab. Ennek a tervezett gyártási folyamatán, a gyártás műszaki feltételein kellett végigmennünk. A szó szoros értelmében szét-szedtük, elemeire bontottuk a szabványos autósokabátot, amit gyártani akartunk s amire még nem voltak termelési tapasztalataink. Anynyit azonban tudtunk, hogy a meglévő hagyományos gyártási technológiával darabonként négy és fél óra munkát igényel. Ahol hasonló termékeket gyártottak hazánkban, szintén körülbelül ennyi idő kellett az elkészítésére. Adózzal, hogy végigmegint az elképzelt gyártás egész folyamatát részre bontottuk ezt a normaidőt.

Ahhoz viszont, hogy mindig tudják minek menni a szükséges elkészítési ideje a technológiai folyamatban, jelen kellett lenni egy ehhez értő szakembernek is. Ezért vett részt a time munkájában Papp Matild normás:

— A normaidő csökkentéséhez a tervezett munkafolyamat legidőigényesebb műveleteit kellett megkeresni és gondolkodni, mivel lehet egyszerűsíteni. Ehhez új módszereket, eljárásokat gondoltak ki a többiek, és a meglévő gépekhez kiegészítő szerkezeteket, ami gyorsítja a munkát. De hogy mennyi időt nyerünk ezekkel, azt nekem kellett a kísérleti kipróbálás során mérni, elemezni.

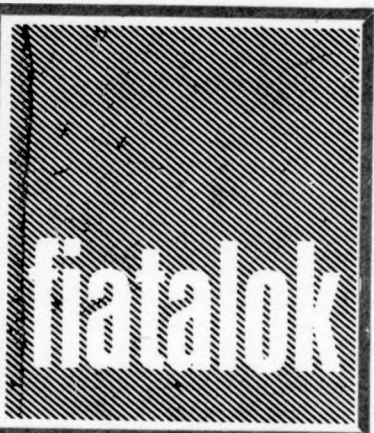
A feladathoz hozzálató fiatalok izre szedték a KO-433-as modellszámú Ugar szövetből készített, a rideg gyári elnevezéstől a valószínűleg sokkal tetszősebb és nagyon praktikus (begombolható szőrmebélésű) összel-télen-tavaszzal egyaránt használható autósokabátot és munkához láttak.

De ne gondoljunk arra, hogy valamiféle, az őszi gyár dolgozóinak majdan bőre menő eljárásokat kerestek. Azt azonban igen, hogy mivel lehetne „okosabbá”, „ügyesebbé”, többet tudóvá tenni a meglévő gépeket. Új beruházásról, nagy költségekről nem volt tehát szó. Az éjszakáig nyúló töprengések, megoldáskeresések következtek.

Elmés szerkezetek, újítások

A töprengések eredménye egy sor olyan kis kiegészítő szerkezet, újítás lett, (bár ők maguk a feladat részének tekintették, eszükben sem volt újításként benyújtani) amelyekkel a meglévő hagyományos gépeken gyorsabban és változatlanul jó minőségben lehet a kabátot gyártani. Hogy mik ezek a megoldások? Pál Csaba műszerész csoportvezető sorolja:

— A begombolható szőrmebélés szegőszalaggal való ellátásához, paszpólozásához — amelyet eddig nem csináltak gyárunkban, mert a gép a szőrme vastagsága miatt nem volt alkalmas erre —, többmagammal szerkesztettünk egy kiegészítő készüléket, amelynek segítségével már végezhető a munka, s ráadásul ötezres fordulatok mellett. Ez jelentős időtakarítást hoztunk a munkafolyamatban. De szükségessé vált az Ugar elnevezésű szövetből végzendő övkészítéshez is egy

fiatalok

új műszaki megoldás, amelynek segítségével a gép az öv szelétől mindig egyenlő távolságra készíti a varratot. Ugyancsak új megoldás a rövidvárró automatá, ami az övtartó felvarrását gyorsította meg, vagy a béléslek lyukasztásának és a patent beütési műveletének összevonása műveleti leegyszerűsítése, amely Fehér Lajos és László István munkájának eredménye és talán a legjelentősebb egyszerűsítés az egész munkafolyamatban.

— Mindez menet közben születt és ahogy elkészült, rögtön utaztunk is Odra, ahol a gyár vezetőivel, az ottani fiatalokkal állandóan együttműködve kipróbáltuk, a dolgozókkal begyakoroltattuk — teszi hozzá Szabó Ferencné. Így kopott a normaidő fokozatosan. Előbb csak négy és fél óra alá valamivel, aztán három órára, végül három óra alá.

Ennyi az egész... Ilyen egyszerű.

A tanulság pedig az, hogy bizony helyes, ha a gazdasági vezetők építenek, számítnak a fiatal szakemberek tettekre, ha megbízatást adnak a fiataloknak, ha az FMKT-seknek nem maguknak kell felkutatni a megoldandó feladatokat, amelyekkel a gazdasági vezetők talán nap mint nap kénytelenek szembenézni.

A Debreceni Ruhagyárban rájöttek erre. A fiatalok pedig az alkotás örömeit éreztetik, s talán nem is az azóta elnyert anyagi és erkölcsi elismerésekre a legbüszkébbek, hanem arra, — vallomásaikból ez esendült ki —, hogy mindezt nekik sikerült megoldani. A sikerélmény pedig megfizethetetlen.

Ez év közepe óta már gyártják az őszi gyárban az autósokabátokat a gyár huszonöt — harminc fiatal szakemberének vállalása eredményeként, immár gazdaságosan. Ők pedig a hírek szerint már újabb megbízatásra készülődnek.

Hornyák András

Vetélkedőn

A KISZ Központi Bizottságának középiskolai és szakmunkástanuló osztálya Kilián György születésének 75. és a KISZ zászlóbotlásának 25. évfordulójára országos

évfordulójátékot hirdetett meg.

A játék négy részből áll: Bönegszde, Együtt a mozgalom útján, Hirdesse a művészet, iskolatörténet, valamint Magyarország és az ifjúsági mozgalom története 1957-től napjainkig.

A 109. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet KISZ-bizottsága beindította a „Bönegszde”. A hét folyamán nagyszünetekben az intézet diszudvarán tartják a vetélkedőt, amit a tanulók nagy érdeklődéssel kísérik. A kérdésekre adott helyes válaszokért zseton jár. Ha valaki öt zsetont gyűjt, és ezt egy levelezőlapra felragasztva beküldi a KISZ KB középiskolai osztályára, sorsolással értékes nyereményhez juthat.

(Fotó: Lovas József)

Bizonyítani akarnak

Sokan és sokszor felvetették különböző rendezvényeken az elmúlt hónapokban a pályakezdés gondjait.

Emlékszem egyik dunántúli nagyvárosunkban tartott tanácskozásra, ahol a megyei vállalatok, gazdasági egységeinek felelős vezetői ültek egy asztal mellé, hogy a fiatalokról, a fiatalokat érintő kérdésekről tanácskozzanak. A jelenlévők közül valaki megjegyezte: „Jó ötlet volt ez a kongresszus levé/vita, mert így legalább megvolt az ürügy arra, hogy leüljünk, kiscseréljük tapasztalatainkat, tanuljunk egymástól.” Bevallom, hogy elgondolkoztattam ez a mondat, hiszen aki ezt a véleményt mondta, egy lényeges jelenségre hívta fel a figyelmet, amelyetől mielőbb, mindenhol — közös érdek miatt — meg kell szabadulni. Nevezetesen attól, hogy a fiatalokról, így a pályakezdekről is ne csak évente egyszer-e egyszer (mivel ez a soron következő napirendi pont) beszélünk. Mert nem arról van szó, hogy túl kell feccsünnünk a pályakezdők kérdéséről, hanem arról, hogy az odafigyelés, a gondoskodás folyamatosságáról ne feledkezzünk meg.

Például az oktatással kapcsolatban: Sokszor mondják, hogy az oktatás színvonalán javítani kellene. Esetenként ez így igaz. De igaz az is, hogy amit a fiatalok az iskolapadban, az egyetemeken előadótérmeiben megtanultak, azt kár lenne elfelejteni, azt mielőbb hasznosítani lehetne és hasznosítani kellene mindenütt a gyakorlatban. A tanultak kamatoztatása nemcsak a pályakezdekre, hanem a gazdasági egységekre, így a gazdasági vezetők érdeke is.

Néha, s ezt is sok tanácskozáson fogalmazták meg, mintha félénk attól, hogy nagyobb tudású, jobban felkészült szakmunkás, mérnök veszi át azt a bizonyos stfétabotot. Ertelme az ilyen félelem, hiszen ennek örülni kellene. A váltás előbb vagy utóbb — mivel ez az élet rendje — megtörténik. Nem lehet mindegy, hogy milyen kezébe kerül egy korszerű esztergagép, fonoda, műhely vagy tervezőasztal.

Nincs szükség a dajkálásra

Ne feledkezzünk meg arról, ha a pályakezdő fiatal mást hall, mást olvas, mást tanul, mint amit a munkahelyen olykor tapasztal, akkor a gyakorlat és az elmélet különbsége hat, sőt esetenként demoralizál. A bizonyítás lehetőségét, s ezt tanítják az iskolákban, főiskolákban és egyetemeken, mindenkinek meg kell adni. Ezzel összefüggésben a teljesítménnyel arányos bérezésről sem lehet megfeledkezni. Előfordulhat — a jobb és korszerűbb felkészültség miatt, hogy az esztergályos, aki szerencsés esetben már a legkorszerűbb technológiai folyamatokat is elsajátította a tanműhelyben, többet keres a 15–20 éves gyakorlattal rendelkező munkatársánál. Ha többet termel, akkor keressen is többet. Ha jobban dolgozik, jobb minőségű munkát ad ki a kezéből, legyen ennek ará-

nyában az elismerése, anyagi megbecsülése is.

Ott még sok a tennivaló, ahol ennek létjogosultságát ma is bizonyítani kell. Az ilyen vállalatoknál, termelőszövetkezetekben úgy tűnik, hogy a bérezés megállapításánál még mindig valamiféle helytelen nivellálásra törekednek, s nem a teljesítmény alapján alakulnak a keresetek. Ha így van, ezen a gyakorlaton is változtatni kellene, mert az ma már nem elfogadható indok, hogy egy-egy szakmában, beosztásban a teljesítmény nem tudják mérni, talán nincs is igazi teljesítmény.

A pályakezdekre bizonyítani akarnak, s ez egy egészséges állapot. Nem arra van szükség, hogy dajkáljuk a pályakezdő fiatalokat. Ezt valójában a fiatalok sem igénylik, s különben sem lenne értelme. A lényeg, hogy ők is — s ez közös érdek — szeretnék elkerülni az esetenként értelmetlen szempon-tokhoz kötött skatulyákat, a számukra előnyösnek korántsem nevezhető megkülönböztetéseket, például a bérezésben. Joggal felvetődik a kérdés: Így fognak vélekedni a mai fiatalok akkor is, ha idősebbek lesznek? Lehet, hogy egy-két kérdésre már másként adnának feleletet. De most ők abban a korban élnek, ahol egyre kevesebb munkahelyen lehet pénzt keresni csak a jelenlétért, ahol egyre többet kell tenni a magasabb követelmények teljesítéséért, a jó minőségért.

Kinek mi jár?

Beszélnünk kell a bizonyítási kényszeréről is. A VI. ötéves tervben nagy feladatot az élet-színvonal megőrzése. De ez a fiatal számára nem jelent, nem jelenthet — ne is jelent sen — perspektívát. Ne feledkezzünk meg arról, hogy a pályakezdés időszakával egy időben a fiatalok jelentős része családot alapít, az otthonteremtés gondjaival küszködik. Szerencsés esetben a szülők, hozzátartozók segítségével könnyebb a megoldás. A mai fiatalok jóval igényesebbek szüleiknél, nagyszüleiknél — így neveljük őket. — Legtöbbször önálló otthon szeretnének megteremteni. Belátható időn belül lakáshoz szeretnének jutni. A többség tudja, hogy ezeket a javakat a szocializmusban sem osztogatják ingyen, hogy keményen meg kell mindent dolgozni. S a fiatalok, akik valójában szemlélik maguk körül a világot, igényeik kielégítése érdekében tenni is akarnak. Lehet, hogy túrelmetlenek, de ezt a túrelmetlenség nem mindig az életkori sajátosság okozza.

Ősszel országsszerte megtartják az ifjúsági parlamenteket. Ezek a fórumok a gazdasági vezetőknek is számot kell adni arról, hogy mit tettek például a pályakezdekre mielőbbi beilleszkedése érdekében. Sőt a tízéves ifjúsági törvény értelmében számot kell adni arról is, hogy ha valamit elmulasztottak, akkor azt mi indokolta, annak mi volt az oka. A fiatalok, a pályakezdekre érdeklődés is szükség van erre.

Ambrus Sándor

Ilyen az élet!

Az évek ez az időszaka alkalmas arra, hogy apák leüljenek, és bizalmas négy szemközti beszélgetést folytassanak a fiukkal.

— Fiam, most, hogy leéretté váltál, anyád úgy érzi, rossz apa lennék, ha nem avatnálak be az élet legfontosabb tényeibe.

— Tessék, apa, mondjad! — Először is szeretnék neked megmutatni néhány dolgot, amellyel találkozni fogsz az életben. Például ezt a tárgyat úgy hívják, hogy nyakkendő.

— És mit kell vele csinálni?

— Először is felveszel egy inget, majd ezt a nyakkendő kőre tekered, látod így?

— És ez mire való?

— Azt senki sem tudja biztosan. De ha kímész a nagybetűs Életbe, az emberek elvárják majd tőled, hogy ezt viseld. Ez a tárgy a beérkezett válasza a ti békejelvényetekre.

— Elég viccesen néz ki. És mi van még, apa?

— Ez itt, fiacskám, látod, egy öltöny. Most meg mit nevezsz?

— A kabát ugyanolyan anyagból készült, mint a nadrág. Ez aztán teljes képtelenség.

— Igen. A kabát ugyanolyan, mint a nadrág, és a külvilág elvárja majd tőled, hogy napközben ezt viseld.

— De hát a nadrágba élt vasaltak. Az mire való?

— Efelől nem vagyok egészen bizonyos. De most már, hogy felnőtél, tőled is el fogják várni, hogy élesre vasalt nadrágot viselj.

— Te jó Isten, mi jöhet még ez után?

— Fiam, szeretném, ha komolyan vennéd, amiről most beszélgetünk. Lehet, hogy már korábban meg kellett volna magyaráznom neked ezeket a dolgokat, de nem akartam tönkretenni az iskolás éveidet. Hidd el, amit most mondom neked, az nagy hatással lesz mindarra, amit a későbbiekben cselekszel.

— Ne haragudj, apa, be kell ismernem, hogy nyakkendő meg szabályos öltönyt viselni nagyon fura ötlet.

— Mehetünk tovább? Ezek a furcsa külsejű bőrtárgyak a cipők. Van valami fogalmad róla, hogy mire használják őket?

— A leghalványabb ideám sincs.

— Felhúzd őket a lábadra, hogy azokat megvéd az éles tárgyaktól.

— Én nem akarok ilyesmit viselni, apa. Inkább válnék a kockázatot.

— Nem is tudom, hogy mondom meg neked, fiacskám, de a legtöbb helyen megkövetelik a felnőttektől, hogy cipőt viseljenek.

— Nézd, apa! Ha akorod, én viselek nyakkendőt, sőt

Art Buchwald
(Fordította: Zilahi Judit)

A kérdés, hogy a velődik, mire felel a gyarapító foglalatot, a szabad idejét, váratlanul érinti, presszó egyetlen középkorú férfi bhabzó sörbe, pererja a poharat, aztá belőle a szó. A hászél, hogy mennyi a jószággal és a Kőnyvet évek óta falubellekkel nem közösa közösségi nyen, a községi csak kívülről ismeredeje engedi, belétét, de ritka jó lennie annak, an elején-közepén ne a fáradságtól.

Hányan tölthet képpen az esték logikája azt a vála ahányan hasonló gonznak. Mezősast, huszán lakják, utóbbi időben csővándorlás, a hír, 1982. január elsej szegapáti társkör most megint több li az odébállás. Két-háromszáz a van a termelőszöket a biztos ker nyugdíjasokat a köti ide. Harm eljáró naponta a falu ELZETT-be irányt, delelőn a rök csak a hétvégé. Délelőtt tízkor kihaltak tetszik.

A fiatal tanács makacs kérdésemetatok be: mivel tő idejét? Csöppet eset, hogy Kene kemény elmélet a szerves egységét szabad órái. Mur a házépítés tenni Eötvös Loránd egyetem levelező filozófia szakán nulumányok adna ságot számára. És veset, bizonyítja most is keze üg könyv. Kant filozófiája nem sok ihlet tönknek a közse lödési életéről foly szelgetéshez. Merhet arról elmond mikor volt művel na. „kultúrháza”, de a hetvenes é életvesztéssé vá tehát. Ezt követő évig sem filmveté dig egyéb szervez

Ezúttal nem tunk a jelzővel: kiadvánnyal fe Bartók-centenáriu jelentetett sorozat lemezgyártó Vá kívül elegáns küls vázondobozon (kel), két albuma tizenhárom lem forgalomba Bar mennyi fellelhető telét. Az első dobt eddig is ismert, a lemeztársaságok szorosított, elfoga nikai minőségű a tak helyet, míg gyűjtőknek szánt, dékeket, előszö magánfelvételek fonográfhengerek tartalmazza.

Ez a két album zonnaly a magya megyártás edd gyobb vállalkozás közileg is jelent mény. Hogy mié mert először d teljességre törően legnagyobb Bart ta maga Bartó mérhetetlen kinc podott ezzel az a magyar zenei éle kusok abszolút alaphoz jutottak.

Mezősas: „Nyáron nem jön össze semmi...”

HETVENNÉGY SZÉK ÉS HATVAN MEGHÍVÓ

1.

A kérdés, hogy hogyan művelődik, miféle hasznos elmegyarapító foglalatossággal tölti a szabad idejét, teljességgel váratlanul érinti a mezőszási presszó egyetlen vendégét. A középkorú férfi belebámul a habzó sörbe, peremén babrálja a poharat, aztán megindul belőle a szó. A háztájiról beszél, hogy mennyi a munka a jószággal és a kerttel. Konyvet évek óta nem vett, falubeliekkel nem volt találkozás a közösségi rendezvényen, a községi könyvtárat csak kívülről ismeri. Este, ha ideje engedi, bekapszolja a tévét, de ritka jó filmnek kell lennie annak, amelynek az elején-közepén nem alszik el a fáradtságtól.

Hányan tölthetik hasonlóképpen az estét? A dolgok logikája azt a választ kínálja: ahányan hasonlóképpen dolgoznak. Mezősast kilencszázhuszan lakják, és bár az utóbbi időben csökkent az elvándorlás, a hír, hogy a falu 1982. január elsejétől Körös-szegapáti társközsége lesz, most megint többekben érleli az odébballás gondolatát. Két-háromszáz aktív tagja van a termelőszövetkezetnek, őket a biztos kereset, a tsz-nyugdíjasokat a megélhetés köti ide. Harminc-negyven eljáró naponta a berettyóújfalui ELZETT-be veszi az irányt, delelőn a napot otthon élők csak a hétvégeken látják. Délelőtt tízkor teljességgel kihálnak tetszik a falu.

2.

A fiatal tanácselnökhöz is makacs kérdéssel kopogtatok be: mivel tölti a szabad idejét? Csöppet sem tipikus eset, hogy Kenéz Endréné kemény elmélet és gyakorlat szerves egységében telnek szabad órái. Munkaidő után a házipétek tennivalói és az Eotvös Loránd Tudományegyetem levelező tagozatának filozófia szakán végzett tanulmányok adnak elfoglaltságot számára. És nem is keveset, bizonyítja hitelesen a most is keze ügyében levő könyv. Kant filozófiai tárgyú könyve. A tiszta ész kritikája nem sok íhletet ad ketőnknek a község közművelődési életéről folytatandó beszélgetéshez. Mert mit is lehet erről elmondani? Valamikor volt művelődési otthona, „kultúrháza” a falunak, de a hetvenes évek elején elvesztésére vált, bezárták tehát. Ezt követően jó pár évig sem filmvetítés, sem pedig egyéb szervezett kulturá-

lis alkalom nem volt Mezősasban. A művelődés otthonának kiszolgált épületét 1979-ben félig lebontották, a másik felét felújították, abban két hasznos intézmény, a könyvtár és az öregek napközi otthona kapott helyet.

— Kocsma, presszó szempontjából el vagyunk látva — így a tanácselnök —, de szeretünk volna a kulturált közösségi együttléte is alkalmas színteret teremteni. A tsz és a tanács közösen kereste a megoldást — a szövetkezet egy helyiséget adott az épületből, mi a berendezést, és együtt végeztük a felújítást —, két évvel ezelőtt így jöttünk egy klubhelyiséghez. A klubkönyvtár egysége ez, s bár ifjúsági klub gyanánt működik, a fiatalok heti három foglalkozásán kívül ott vannak a községi mozi jelentő filmvetítések, télen pedig különféle előadások.

A klubkönyvtár vezetője nemrég nősült. Nászúton lehetetlen, a mézesheket ideje alatt pedig illetlenség munkáról faggatni. A stafétát különben is másnál van már.

3.

— Mikor volt legutóbb olyan kulturális rendezvény Mezősasban, amelyre két-három embernél több is eljött? — ezzel a kérdéssel már Sándor Istvánhoz, a klubkönyvtár társadalmi vezetőjének elnökéhez állítok be. — Nyáron nem jön össze itt semmi se... tudja, a nagy mezőgazdasági munkák meg a háztáji: megszapornak ilyenkor a teendők. Legutóbb — jó pár hónapja már annak — egy citerazenekar volt itt. Artándról vagy Furtáról? — már nem is emlékszem. Még régebben pár színész járt itt, de arra meg nem is akarok emlékezni. Késve jöttek, összecsapták a műsort és hamar elmentek — az ilyesmi elveszi ám az ember kedvét attól, hogy legközelebb is jegyét váltson valamilyen rendezvényre.

Pár lépésnyire tőlünk, a Sas presszó mögött hatalmas terület hever parlagon. — Az az igazság — jegyzi meg ekkor Sándor István —, hogy a község eddigi vezetőinek nemigen volt szívügye a kulturális és a sporttevékenység. Itt van például ez a kert — mutat körbe —, 1970 óta kihasználatlan. Nyolcadik éve dolgozom Mezősasban, azóta hajtogatom, forszírozom: csináljunk vele valamit, hasznosítsuk. Körbe kéne keríteni, rááldozni egy kis társadalmi

munkát, és máris remek sportpálya, kulturális parkja lenne a falunak. Kijárhatnánk ide a hétvégeken, és grasszálás helyett a fiatalok is kellemesen eltölthetnék a délutánokat. De minek mondom én ezt? A volt tanácselnök a füle botját se mozdította, a mostani meg hiába segítene: szándék van, pénz nincs... A klub? Ahhoz sok reményt fűzünk. Télen olyan sikere volt ott egy műsornak, hogy nem fért be a közönség, pedig hetvennégy széket szuszakoltunk be a nagynak éppen nem mondható helyiségbe. Most meg? Hatvan meghívó készült a legutóbbi rendezvényre, de mert valaki elfelejtette szétküldeni őket, alig voltak egyáron. Hogy honnan mégis a bizodalom? Itt kapott óvónői állást egy agilis kislány, aki Szentpéter-szegről került Mezősasra. Felkértük a klub vezetésére, mert vannak tapasztalatai e téren. Reméljük, lelkes munkájának hamarosan lesz látatja.

4.

— Igen, másfél évig valóban vezettem egy jól működő klubot a szülőfalumban — kezdi a bemutatkozást a községi óvodában Tornyi Rozália — és elvégeztem a klubvezetőképző tanfolyamot is, de az itteni tapasztalataimról még korai volna beszélni, hiszen mindössze szeptember közepé óta van ez az új működés. Úgy indultunk, hogy kevesen jöttek el a nyitófoglalkozásra, de ok legálabb határozottan megfogalmazták az igényeiket. Az idén érettségiztem, a tsz-ben dolgozó fiatalokkal koromnál fogva is hamar megtaláltam a közös hangot. Máris bővítettük a nyitva tartási időt. Négy alkalommal találkoztunk, a hétfő estére különböző témakörök vezettek foglalkozást, szerdán és vasárnap mozi van, szombatoként pedig diszkó és játékos vetélkedő szerepel a programban. Mindezt persze csak kezdetnek számom. Az lenne az igazi, ha később érdekes rendezvényekkel, hasznos témákkal a húszon-harmincon túliakat is ide lehetne szoktatni.

Valami tehát mintha sinre került volna Mezősasban. Ha nem siklik ki és az érdeklődés hiánya sem taszítja vakvágyára, később talán biztosabb és bizatobbb hírek szólhatnak a falu közművelődési életéről.

(Juhani)

Hamisítatlan párizsi hangulat a színpadon

Puccini: Bohémélet

Ma operabemutató a Kölcsény Művelődési Központban

Az operaszínpadok egyik legkedveltebb darabját, Puccini: Bohémélet című zenedrámáját mutatja be ma este a Csokonai Színház operatagozata. Az 1896-ban keletkezett művet a debreceni közönség is többször láthatta, hiszen visszatérő program az évadtervekben. Most több új szereplővel, új díszletekkel és jelmezekkel kerül színre.

Szabó László karmestert kedves emlékek fűzik Puccini operájához. — Ez volt az első opera, amit a főiskoláról kikerülve vezényeltem — meséli. — 1963-ban jöttem Debrecenbe, s máig előttem van az a szerdai nap, amikor Rubányi Vilmos megkérdezte tőlem, hogy mikor akarnánk dirigálni a Bohéméletet. Úgy négy-öt év múlva — válaszoltam, de pénteken már ott álltam a dobogón, pálcával a kezemben.

— Úgy tartják, karmesterei szempontból az egyik leghézebb darab a Bohémélet. Milyen nehézségek zavarják most a felkészülést?

— Különösen nagy gondot okoz az akusztika. A zenekari árok visszhangos, benne alig hallható a színpad, mert onnan úgy jön a hang, mintha vattába lenne csomagolva. A rossz akusztika levágja a felhangokat, s arra készteti a zenekart, hogy minél halkabban játsszon. Általában azt kifogásolják, hogy túl hangos a zenekar, holott mindez a kedve-

zőtlen körülmények miatt tünik így. A hangzási arány megtalálása okozza a legnagyobb fejtörést. A Bohémélet áradó zenéjét nem lehet kísérő funkcióra redukálni, mert Puccini a zeneirodalom legnagyobb hangszerelői közé tartozott, s minden mérsékelt művének értékéből vesz el. Mindenesetre azt tervezem, hogy ha visszakerülünk az eredeti épületbe, ismét felújítjuk a jelenleg műsoron tartott operákat. Hogy ismét úgy hangozhassanak fel, ahogy egy színházban kell.

A Bohémélet néhány szerepét kettőzve olvashatjuk a plakátokon. Eszerint fellép benne Horváth József és Karnauz Tibor, Martin János, Kertész Tamás, Tréfas György és Bárány Pál László, Hegyes Gabi és Pelle Erzsébet, Mohos Nagy Éva és Czako Mária, Tóth József, Kecskés Sándor, Vasvári Géza, Sági László. Közreműködik a debreceni MÁV Filharmonikusok Zenekara, a Csokonai Színház Énekkara, a debreceni Tanítóképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolájának énekkara (a gyermekeket Straky Tiborné tanította be). Karigazgató Pazár István, zenei asszisztens Török Géza, a rendező asszisztense Iványi Csilla. A díszleteket Dóra Gábor, a jelmezeket Greguss Ildikó tervezte.

Az előadást Kertész Gyula rendezte.

T. G.

Az Alföld Ifjúsági Színpad Rimbaud-műsoráról

Az amatőr színjátszás lehetőségei

„Aki Rimbaud-ról ír, darázs-fészekbe nyúl és hanyagolyba lép” — olvashatjuk Somyly György tanulmányában. S aki Rimbaud-t, a kamasz zsenit akarja megjeleníteni, képillet megfogalmazni? Thuróczy György merte vállalni. Az Alföldi Színpad ismét újszerű, szokatlan formát választott: Rimbaud költszetéből szerkesztett drámaival tisztelt meg Debrecen érdeklődő közönségét.

Rimbaud élete, életműve „Iszonyatosan sűrű emberi létezés” — írja Thuróczy György a Színvázlatok bevezetőjében. Hogyan tudta

mégis ezt a költészetet nem a jól ismert „szerkesztett műsor”-ra, hanem újszerűen drámaivá váltani? A prózaversek anyagából válogatta és szőtte a szerző a dráma az azt az ívét, amely belső történésékként ugyan, de a kövött formájú költeményeknél mégis konkrétan utal a rimbaud-i élet fordulataira. Rimbaud-nál — Somyly György tanulmányában alap- tétizsként említi — épp oly szoros egységet képez a költészet az élettel, mint Petőfié. Nyilvánvaló: erre az egységre támaszkodik a szerkesztés, amikor a dráma fordulatait jelző prózaverszletek és a hozzá válogatott, legtöbbször teljes egészében megőrzött, kötött formájú versek állnak össze egy-

tétellé. Az egyes tételek külön-külön is, az életfordulaton és a költői fejlődésen kívül olyan gondolatok köré szerveződnek, amelyek tartópillérei a fő gondolatnak: „Mikor mehetünk már... köszöntenéi s imádni elsőként... a földre szállt karácsonyt?” A tételek egymásutánja Rimbaud ellentmondásos sokszínűségét tárja fel. Végigvezet bennünket Rimbaud küzdelmeiben, a tizenhét éves költő alkotó műhelyétől a költészet feladásáig. Látnoki érzékenységgel megsejteti a XX. század fémesen rideg, hajsolt világát, ahol a humánusumot a szerelem képviseli. Am, ez a szerelem nem elegendő Rimbaud-nak. Az „új szerelem” aberrált kapcsolata közte és Verlaine között a színpadi megfogalmazásban, az önmaguk vizsgálata és keresése, az érzelmeik tudathasadós összezavarása által fejeződik ki. Csaldótt mindenben. „Új virágokat, új csillagot, új húsokat, új nyelveket” akart felfedezni.

A rendezőnek milyen eszközökkel sikerült a képi világba emelni a gondolatot? A koncepció a következő rimbaud-i vallomásokra épül: 1. „Elöttem nyilvánvaló: külön személynként va-

gyok jelen gondolataim kibomlásánál.” 2. „Egyesek előtt egészen feszületül tárvalogtam valamelyik másik életük egy-egy pillanatáról...” 3. „Azt akartam mondani, amit maga a szóvegy mond, szó szerint és minden lehet értelemben” — és nem utolsósorban maga a költő végtelenes ellentétes, sokszínű egyniségére. Ebből jutott el ahhoz az ötlethez, hogy Rimbaud-t négy szereplővel teremtesse meg a mai néző számára. A szerkesztéssel összhangban, a nagy ízzúú, sátni intenzitású dinamikát hatásosn el-elponozták a romantikus ábrándvilág megnyugvási, vagy a csömörbe, a tagadásba, a kiábrándulásba való átcsapások. A színpadon víziók és látomások követik egymást. Mindezt jól segítik a puritán díszletelemek (lépcsős emelvényrendszer, feszített horizont), a kiemelt és a hangulatot megteremtő, precízen kidolgozott világítás, tömegmozgás, térszervezés és mindennek fölött a szereplők játéka (a mozgó, jó hangszertel körös, a cselekvésre váltott, látomásokba átcsapó beszéd), a fekete drapéria segítségével megoldott előtérterek és eltűnések, továbbá a jelmez és az atmoszférát teremtő zene.

A négy Rimbaud (Vajay Péter, Nagy Károly, Tóth Zoltán, Ecsedi Zsolt) közül vitathatatlanul Vajay Péter alakítása a kiemelkedő. Já-téka az amatőr teljesítmények határait túlszárnyalja.

A produkció többi résztvevője is bizonyítja: a rejtélyes, de korántsem misztikus rimbaud-i költészet, s az általa hordozott világerzés magával ragadta az együtt-

Mező Margit zenei szerkesztő, Mészáros Gyuláné jelmezkesztő és Bakóczy András fővilágosító művészi érzékenységről tanúskodó munkája hozzájárult a produkció sikeréhez.

Leskó Árpád

HANGLEMEZFIGYELŐ

Bartók zongorázik

pedig eredetiben hallhatja a zeneszerző zongoradarabjait. Eppen az albumok összeállításában főszerepet játszó Somfai László rádiós sorozata vezette be az érdeklődőket a Bartók-művek előadási problémáiba, s kialakult különböző előadói stílusokba, s most íme, bárki meghallgathatja miképpen szól az Allegro Barbaro, a Tíz könnyű zongoradarab, a Mikrokozmosz és a többi mű a legautentikusabb előadásban.

Hatalmas munka lehetett az albumok összeállítása, amiért mindenekelőtt Somfai Lászlót, Sebastyén Jánost, Kocsis Zoltánt és a hangmérnököket illeti köszönet. A hazai kutatás legújabb eredményeit a második rész foglalja egybe, amely igazi felfedezéssel, a sokáig zárt Babitsné-Markai felvételekkel szolgál. Babits Mihályné megszállította volt Bartók zenéjének, s megbízásából több viaszhen-

ger, mintegy háromórányi felvételt készült a zeneszerző játékaival. Ezek ugyan javarészt töredékek, de gyenge technikai színvonaluk ellenére is pótolhatatlan értékek, hiszen olyan művek részleteit is őrzik, amelyekből nem készült annak idején hanglemezfelvétel.

Am az albumok természetesen nemcsak Bartók-szerzeményeket tartalmaznak, hanem Mozart, Liszt, Scarlatti, Kodály, Debussy, Beethoven műveinek előadásával Bartók kivételes zongorista képességeiről is tanúskodnak. A partnerek között pedig ott találhatjuk Basildes Mária, Szigeti József, Benny Goodman, Dohnányi Ernő és mások nevét. A hanglemezheteken kedvezményes áron forgalomba hozott albumokat pontos és alapos, fényképekkel illusztrált ismertetőkhöz hozzá közelebb a hallgatókhoz. Ugyancsak a Bartók-cente-

nárium jegyében jelent meg a hanglemezhetekre egy másik jelentős dokumentum, az 1937-38-ban készített hanglemez utánnomása, amely magyar népzenei felvételeket őriz Bartók lejegyzéseivel. A reprezentatív, háromlemez album Bartók tudományos munkájának lenyomata, s eredeti népi énekesek és muzsikuskok előadását rögzíti. Igazi érdekességét azonban Bartók lejegyzései adják, amelyek nemcsak a fül, hanem a szem számára is követhetővé teszik az intonációs változásait. Manapság, amikor dül a vita a népzene megjelenési formái körül, hiteles kapaszkodót, szilárd támaszt nyújtanak ezek a muzeális értékű archív felvételek.

Az újdonságokban egyébként sem szűkölködő Hungaroton Hanglemezhetek legnagyobb szenzációja ez a három album volt. Közreadásukkal a Hanglemezgyártó Vállalat megtette a magáét; most már a kultúra- és zeneszerető vásárlókon múlik, hogy a Bartók munkásságáról valló dokumentumok mennyire válnak közkincs-

Turi Gábor

